

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad eam ollicarum rariitum, proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytyűsdékben.

A párbér.*)

I. Egyezség kötendő a lelkész és a község között, melynek értelmében az előbbi engedményezi összes párbér címén járó jövedelmeit, ez utóbbi viszont ennek fejében garantálja a lelkésznek, hogy ugynevezett párbérvételekben oly kölcsönt vesz fel egy pénzintézetől, a melynek kamatjövödelme egy egyelőrtől megállítandó fix jövedelmet biztosít a lelkésznek.

II. Ezen egyezség vagyonfelügyeleti szempontból jóváhagyandó a község felettes hatóságai, valamint az egyházi főhatóság által.

III. A lelkésznek garantált jövedelem 4%-al tőkésítendő, az ennek megfelelő tőkét azután a község első sorban a párbér jövedelem, másodsorban községi pótdó lektőse mellett egy pénzintézetől 70 évre felveszi.

IV. A kölcsön folyósítása ugynevezett párbér vételekben történik, a melyek a község mint tulajdonos és a lelkész mint hasznélvező javára vinculáltatnak. Ezen kötvények után járó adómentes 4% kamatot félévi összegben a bank a lelkész nyugtája

*) Előkelő kéz közvetítésével egy nagy pénzintézet juttatja hozzánk e cikket. Meglegen ajánljuk az érdeklődők figyelmébe s kérjük avatott hozzászólásukat.

ellenében fizeti ki. A kötvények az egyházi főhatóságnál letétbe helyezendők.

V. A párbér kötvények 70 év alatt sorsoltatnak ki. 70 év alatt tehát a község a kölcsönvett összegnek megfelelő tőkét gyűjt fel, a mely a kötvények kisorsolásának arányában az egyházmegyei főhatóságnak adandó át azzal a rendeltetéssel, hogy ezen tőke megfelelő gyümölcsöző kezelése által gondoskodjék arról, hogy a lelkész a párbérnek megfelelő jövedelmét megkapja. Akkor ha a község a felgyűjtött tőkét az egyházmegyei főhatóságnak teljesen átadta, biztosítandó a község arról, hogy lakosai párbérszolgáltatás alól mentesítenek.

A melyben több folyik be mint az az összeg a melyet a község a banknak tartozik fizetni, az a község által tartalékba helyezendő azért, hogy rossz esztendőben a hiány fedezhető legyen s hogy így ne kelljen a községnek a szegény, a sorsapásóktól abban az esztendőben sujtott ember ellen fellépnie.

Ezen rendezés előnyei:

a) A lelkészre nézve: egyrészt garantáltat neki a párbér jövedelme, ha kevesebbet kap is, de biztosan kapja, másrészt mentesül a párbérbehajtással járó kellemetlenségektől.

b) A községre nézve: hogy lakosai 70 esztendő múlva mentesülnek a párbérszolgáltatás alól s ezáltal a lakosok adófizető képessége emelkedik.

A bank a mely az ügylet finanszírozását magára vállalná, egy minimális jutalékkal meglegedhetnek.

Példa:

Egy lelkésznek van 1200 K. körüli párbérvétele. Ezen jövedelem tekintetel arra, hogy a jövedelmet a buza és rozs ára, valamint a jó és rossz termés befolyásolja, ingadozó.

Ha tehát a lelkész 1000 K. biztos jövedelemmel meglegedzik, akkor az ügylet a következőképpen lenne lebonyolítható.

1. A lelkész egyezség útján párbérvételeit a községre ruházza át. A község ezen jövedelem s a pótdó lektőse mellett felvesz 25000 K. kölcsönt. A kölcsön után fizet a banknak kamat, törlesztés és jutalék fejében előzetes részletekben 70 éven át 4.45% quóta mellett 1112 K. 50 fillért. Tehát az 1200 K. párbérvételemből már az első árban 87 K. 50 fillér felesleg marad. Ez a felesleg, ha behajtható tartalékozandó lesz.

Ki legyen az, a kitől a község nem követel párbért az évente a lelkészszel egyelőrtől állapítandó meg.

Vasárnapi korzó.

Amint a his kapu kilépek,
Fülem' vig lárnna csapja meg;
Sétálva hullámsó tömegben
Járkálnak kinn az emberek.

Pivos, fehér, szines ruháknak
Illatja őrzik mindenütt,
Suhogva lengenek a dímák,
Rájuk az élet napja sül.

Kardcsörtetés közt élcelődnek
A széplerek, a tiszt urak,
Majdnem minden szavuk nyomában
Üdén esengő kacaj fakad.

Vidáman pezsg az élet árja,
Mindenfelé fény, csillogás;
Beszel, nevet a lány, az asszony...
Busított ilken nem szokás.

Műndegyik arcon csak mosoly van...
Oh nem való ez énnekem;
Némán, közönnnyel rágnok által
A szongva iafző tömegben.

Csak menjek li büfleden
Csengő kacaj közt boldogán;
Nekem e gondatlan szibongás,
E fény s mosoly terhenre van.

Csend kell nekem, természet csendje,
Hol némán őrzenak fellegek,
Hol néma bíval járni át a
Virágja fosztott rétekkel.

Természet méla csendje kell most,
Ilyenkor nincs ott senkiben,

Magam vagyok, nem látja senki,
Hogy könnyben ázik két szemem.

Viktorian.

Üstökösök az égen.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcaja. —

Irtá: Törzsök Vilmos.

Egyike volt azon langy, nyári hajnaloknak,
Műlön erdő, mező nádak, rétek különösen szeretik magukra ölteni változatos csecsebecskéket; de kivált azt a harnatgyöngyökkel, virághimmel ékített zöld ruhát, mely bár módfelett régi divatu, ósdiás, mégis mindig új és csinos, kedves; igen ismeretes, mégis kívánatos.

Azon hajnalok egyike ez, melyen a lombok alatt, avagy a nádak közötti mohfészken ébredő szárnyas egész művészetét kifejtve szerelmet énekel; fü, fa, virág életet lehel; zümmögő bogárka csak úgy, mint a czimeres állat lenni, élni szeret és akar. Egy öreg fűz, egy szomorú sir a parton, a víz felett. Hosszu levelei nem bírják el a sürtén szálló harmatot, mit a hajnal reá rakott, hanem nagy cseppekben hullatják bele a folyóba. S a szomorufűz bánatának könye elvegyül a vízbe, mint a hogy a szív és bánata cölünik a sirba... S melyik a számosabb, melyik a nagyobb? Számláld meg a kanális csepjeit, majd akkor megtudod...

Öreg varga Mihály áll a fűz alatt, a part felett; mellette a fia, odébb a veje. Fáradt, ranczos kezét a koczaháló fejére tette (melylyel már éjfél óta halászik az öreg) s elröpítette tekintetét a keleti égre, hol egy hatalmas üstökös fényfarka küzködött a hajnali fényfel.

Csak nézte, a ritka égi jelet, majd belekezdve a háló tisztogatózásába, kimondta véleményét, hogy:

— Háboru lesz.
— Ha lesz is, — véli a veje, a ki nagy „bölcs”, — nem az üstökös-csillag hozza.
— Sok szó kevés szó, ha nincs igazsága.
— No de ha az iskolában így tanultam, meg a Jóska fiam figurás könyve is így mondja!
— Iskola, figura! tüzel a hév öreg, már csak többet ér előtem a régi öregek szava!
— És ismét kimondta, a mit előbb mondott:
— Háboru lesz; mindenki megláthatja.
— És a három halász a hálókat tovább tisztogatta; a madársereg reggeli énekét zengte, dalolta, miközben a vén fűz harmatkönyűit egyre hullatgatta...

Nem is sokkal utóbb valamelyik reggel az öreg uraság a Friss-patak partján a kertjében járkált. Messziről meglátta, hogy a patak színén valmi mozog; de mire odaért, a halász már leszállt tompa orru ladikájába, mely egy vén jegyene gyökeréhez volt odalánczolva; nagyteri hálóját a jármű fenekére már lerakta, rozsdás lakatot is kinyitotta s hosszu, vasasvégű evezőjét a kezébe véve megindult szép lassan a vízfolyás után a kanális felé.

— Oh te vén róka, te, — mormogott magában az öreg uraság; elszánta magát s utána kiáltott a fűrgén evező halásznak:

— Te Marcsi, te, megállj! Jer ide, hallod-e? De, a vén Marcsi csak evezett tovább s ha tán hallott is valamit, mégsem hallott semmit.
— Persze, szötte tovább az uraság, megsüketült a Marci... És pedig csodák-csodája, azért süketült meg, mert hallott valamit. Persze, fölment a hal-ára; hanem iszen várj csak, várj,

Mai lapunk 4 oldal.

Ha a párbér kötelezettek száma időközben aradna úgy, hogy ezáltal a banknak fizetendő évi járadék csorbulna, az esetben a plebánosnak az évi jövedelme aránylagosan leszállítandó; hogy tehát a községnek ne kelljen a banknak azon magasabb, azaz nem fedezett járadékot megfizetni, az esetben a község minden kártalanítási díj nélkül a rendelkezésre álló párbérkötvénnyel a banknál rendkívüli tőketörlesztést eszközölhet.

Hogy a részletek pontos fizetése biztosítható legyen, a kölcsön összeg 1¹/₂-a a banknál biztosíték gyanánt letétbe helyezendő, a mely természetesen a kölcsönvevő javára kamatozik. Hogy ezen biztosítékot, valamint a kötetendő egészség és kiállítandó kötelezvény bélyegilletékét a községnek ne a sajátjából kelljen fedezni, a banktól a biztosítéki összegnek, valamint a bankulendő illetékeknek megfelelő összeggel magasabb kölcsön veendő fel.

Az előbbi példa esetén tehát a biztosítéki összegre 250 K. egyezség bélyegére 35 kor. a kötelezvény bélyegére 80 kor. összesen tehát 365 kor. lenne fordítandó. Kerek összegben tehát 25400 kor. lenne a felveendő összeg, a mely esetben a banknak fizetendő évi annuitás 1130 kor. 30 fillért tenne ki.

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: hűvös, keleten sok helyen csapadék, zivatarok.

— **Személyi hír.** Városunk illusztris lakója, *Erzsébet* Amália kir. hercegnő, tegnap délután Stájerországba utazott. A főhercegnő két hónapot szándékozik ott tölteni.

— **Vass Bertalan dr. főigazgató.** Mint a Kell. Ért. jelenti, Vass Bertalan dr. pécsi főgimnáziumi igazgató legközelebb főigazgatóvá fog kinevezetni. Vass Bertalan dr. kinevezését mi

székesfehérváriak kettős örömmel fogadják, mert Vass Bertalan dr. régebbi működése városunk társadalmával szorosan összeforrott s mikor tőlünk megvált, nagy ürt hagyott maga után. Ő az érdemekben gazdag, hazafiás ciszt. rend egyik legtehetségesebb tagja. Értésülésünk szerint az új főigazgató valószínűleg a nagyváradi tankerület élére fog állani.

— **Új alapító tag.** *Lebb* Bertalan nagyváradi premontréi főgimnáziumi tanár a felsővárosi sz. Józsefről címzett kisdiedővő alapító tagjai közé 100 koronával belépett.

— **A hőmezővársárhelyiek dalestélya** elé nagy érdeklődéssel néz a város közönsége. A derék daloskört magyaros vendégszerettel fogadják városunk. A dalárdisták tervszerűen hétfőn a délután 5 órakor érkező vonattal Siófok felől érkeznek s a vasuton küldöttség fogja üdvözölni őket. A vasutról fellobogózott utcákon keresztül érkeznek középületekben, vendéglőkben s magánházakban kijelölt lakásaira. Este fél 9 órakor Arany János karnagy vezetésével mellett hangverseny rendeznek a Vörösmarty-kör bulvári-utí helyiségében. A hangverseny műsora a következő: 1. Liszt: „Rajnai borsdai.” Énekli a dalárda. 2. Lányi: „Kertem alatt.” Énekli a dalárda. 3. Népdalok. Énekli Vörös Lajos. 4. Selin Palmgren: „Finn dalok.” Énekli a dalárda. 5. Arany: „Falu végén kurta kocsmá.” Énekli a dalárda. 6. Gaál: „Balatoni nóták.” Énekli a dalárda. 7. Népdalok. Énekli Darabos Lajos. 8. Zichy: „Serenád.” Énekli a dalárda. 9. Népdal egyveleg. Énekli a dalárda, a sólót énekli Juhász Ferenc. 10. Huber: „Fohász.” Tenor és bariton sólóló énekli a dalárda, a sólót énekli Vörös Lajos és Darabos Lajos.

— **Kardpárbaj.** A point d'honneurnek megint két fegyveres védője akadt városunkban. Iréitler Tibor és Kecán Virgil honvédhadnagyk voltak a hősei annak a kardpárbajnak, amely csütörtök délelőtt folyt le a helybeli honvéddal-tanyában. Iréitler Tibor könnyű laposvágást, Kecán Virgil egy 20 cm. mély élesvágást kapott. Kecán segédei voltak: Keserői István és Barta László, Iréitleré Szarvasy Dezső és Riesz Béla. A párbaj oka kávéházi összeszólalkozás volt.

— **Rákóczi hamvaihoz.** Már megemlékeztünk a szombathegyi községi közigazgatási tanfolyam hallgatóiról, a kik gyalog zarándokolnak a vezérlő fejedelem sírházhoz. Megemlékeztünk lelkes fogadtatásukról is, melyben a város részesítette őket.

Csütörtökön este a kis csapat az Emhecht-féle vendéglőben gyülekezett össze kedélyes lakomára. A pohárköszöntők során Polczér Péter és Kisteleki Károly dr. a zarándok csapatot, Kecskeméty István a várost és dr. Radó Gyuláné zászlóányát, Szébeni László a városi előjáróságot, Osskó Irnák a helybeli szerkesztőket éllette. A városi Juth István, Kisteleki Károly dr., Námessy János, Polczér Péter, Simon Sándor, Szalay József és Wünsch Antal képviselték. A zarándoklatban résztvesznek: Kiskos István tanfolyami előadó, Szombathely r. t. város tanácsosa, mint vezető, továbbá: Barthalos Dezső, Gibszer Béla, Horváth Sándor, Kálnay Kálmán, Kecskeméty István, Király József, Kirnbauer Rezső, Kiss Sándor, Leitgeb József és Schmid János zászlósok, Osskó Irnák, Pozsár István, Siros Ferenc, Stirling Adolf, Szébeni László, Tóth János és Zongor Győző. A zarándokok másnap megtekintették városunkat és má reggel Budapest felé tovább utaztak.

— **A Szehérvári Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak Köre** a Belvárosi Kath. Kőr kert-helyiségében és a Szt. István-teremben, fénysnek ígérkező mulatságot rendez, f. hó 14-én, a Szehérvári és Fejérmegyei Tuberkulózis Ellen Védekező Egyesület javára; sétahangversennyel, tekeversennyel, tombolával, táncpal, s egyéb szórakoztatással egybekötve. Különs figyelmet érdemelnek: az órási számban egybegyűlt, értékes tombolatárgyak és a teke díjak. Teke díjak a következők: I. díj: ezüst szivarkészlet, diszes magas álvánnyal. II. díj: 1 fehér bárány (élő). III. díj: tejmárvány alappal ellátott irókeszlet, izlésesen előállított atletikus alakkal. IV. díj: 3 üveg Törley-féle Talisman pezsgő bor. V. díj: 1 salon bronz hőmérő, diszes kivitelű óratartóval. VI. díj: 1 líkőr készlet, 12 személyre.

— **A tanító urak nyáron.** Érdekes mozzanata volt a kedden tartott vármegyei közigazgatási bizottsági ülésnek, mikor a tanító urak nyári multságairól esett szó a tanfelügyelői jelentéssel kapcsolatban. Az elnöklő főispán is hozzászólt a vitához s tapasztalataiból kifolyólag érdekes adatokat mesélt a tanító urak nyári életéből. Körüjében a főispán betért az iskolákba is, a tanító urakat is megfaggatta s néhol önkéntelenül kijött a hivatalos flegmából s mosolyon derült a tanító urak nyári dolgainak láttára. Hogy a gyerekek az iskolából kitakarodtak, némely iskolában a tanító urak szálltak be lakásra az iskolákba. Itt főznek, esznek isznak, itt száll az est, itt virrad a hajnal a tanító urakra. Itt-ott csirke ültető állá degenarálodott az iskola a gyerekek

te vén ravasz! Ez volt az utolsó; ma ragadozol utoljára . . .

Es egy könyvecskét vett ki a kabátja zsebéből. És a könyvecske hátára nagy, kövér római számok voltak odaaranyozva. És ennek a könyvecskének igen-igen furcsa vala a tartalma; bár én nem olvastam, csak az öreg uraságtól hallottam.

Az urak, a nagy, törvénytevő urak beszéltek abban az apró könyvecskében igen kemény hangon. Azt beszéltek az urak, hogy a régi idők már elmúltak; ágat, nádat, füvet ki-ki csak úgy vághat, ha van is neki ága, nádja, füve; hogy a vad nem azé, a ki megöli, sem a hal nem azé, a ki megfogja, mert nagyot, igen nagyot fordult a világ kereké s a futó vadnak is, az uszó halnak is akadt gazdája.

Dicső ember volt Szák Ferke a maga falujában.

Ó mindig nagyobb, mindig többet fogott, mint más; s drágábban is tudta eladni a halat, mint bárki — tesszem azt — a szomszédja, az öreg Csik Marci. Az ő varsája árvízben is fogott, szigonya biztosabban talált, szemé élesebben látott.

Abból, hogy bizonyos fajtájú hal melyen uszik, avagy feljebb, megjósolta, ha várható-e vihar, vagy fergeteg.

Melyik zombékosba rakott fészket a bárosnyászóú vidra, merre tanyáz a róka, mindig tudta és — azt mondják — el is fogta, ha akarta. Ép ily dicső lélek volt az élete párja.

A Szákné jércéi mindig előbb fejlődtek, nőttek, mint máséi, tesszem azt, mint a szomszéd Vargáné jércéi. Kevesebbet ettek, mégis mindig szebbek, kövérebbek voltak. Az ő csirkéi, még azok is, melyek rózsafakadáskor keltek, el nem

hullottak, mind megmaradtak; nem úgy mint a máséi. Tyukja másénál többet, nagyobb, tojt, előbb megkötött. No de ismert is ám mindennemű füvet, gyögyórt, balzsamot!

Kilenc házról hozott nádat, kilenc sírről füvet, kilenc kútból vizet. Ezekkel füstölte, etette, itatta az apró marháit . . .

Az öreg uraság, a furtfejű agg igen jól ismerte a maga emberéit.

Egy szép esén tehát, abban az időben, midőn az urak a vadra, halra is adót vetettek, Szák Ferke meg a komája az öreg uraság parancsára a kastélyba léptek.

— Már régen tudom fiam, szólott az uraság Szákhhoz, hogy okos ember vagy.

— Nem először hallok ilyesmit, nagyságos urunk!

— Kár a bizakodás, fiam! Lám a dicséretet csak akkor becsüljük, ha nem a magunk, hanem inkább a más szájából halljuk. No de itt van! Én is egyik szómat a másikba ütöm. Mondd meg nekem, fiam, Ferke, igazán, őszintén, miért esik a legjobb halfogás épen az én réjtjeimen?

— Hát kérem, mert ott talál rá a tanyájára. Ott vannak az erek, hát ritkábban botor-kálhatnak a parton az emberek. Nem bolond ám a hal sem! Vagy ott üssön talán tanyát a kalánis-híd aján, a hol a magam-féle zsellérlelek naponnan zarámból, hogy innen-amonnan egy kis füvecskét kaparítson a kulltehénnek? Ott benn a szigeteken, az erekben, a fűvek aljában, a nádkopó között, a rekettyebokor tövében, igenis kérem, ott rejtkezik a szemrevaló állat!

A Szák Ferke komája nagyot bólogott, bizonyítván vele, hogy az mind úgy van ám, a mint épen elmondattott.

— No fiam, Ferke, kezdte rá szörnű ko-

molyan az öreg uraság, hát tudod a mai naptól fogva megszűnt a halászat Senki a réjtjeimre be ne tegye lábát, mert bizony-bizony mondom, megkésérül az az órat. Hanem, hanem, tudjátok, fiam, igen jól tudjátok, hogy én a szegény ember ellen sohasem voltam; de nem is vagyok. Most is, ezután is halászhaltok, csak úgy mint eddig. Hanem a jussomát, a mit a törvény ad, megfizetek. Ne félj, fiam, Ferke, nem lesz igen drága. Potom husz forint lesz a halászat ára egész esztendőre; de jól megjegyezd, fiam, csak neked, meg a komádnak. Ha a többi ki akarja vetni a hálóját, előbb fizesse meg neked az árendát . . .

Alighogy a szerződést megirták, alighogy az áldomást megitták, a két ember futott a rétekre. Ott azután kilírdették a jogukat és kihuzkodták az idegen halókat.

Szítokokkal és káromlásokkal teltek el a lápok. Haboru dühöngött a síkatorok között s kaskastolias, kardos, puskás alakok a rejtkehelyeken keresték, kutatták az ellenszégülöket.

— Él az Isten! mondogatta némán a csiláglajles égbolt. Él az Isten! prédikálta az a titokzatosság, mely amaz éjen a lápokra borult.

— Él az Isten! mondogatta a vén halász ott a fűz alatt, a part felett, él — ugyanod — s nem hagyja el azokat, a kik benne bizznak.

— A többiek, a fiatalabbak, ott ültek mellette némán és szomorúan. Egyszer csak felugrik az egyik, a lefiatalabbik s felragadva hosszú fenyves szigonyát, felkiált:

— Ősi jussomtól el nem állok! Nem bánom, törjenek össze, tegyenek köldössá. Ugy.

szétrebente után. Emitt répa, szalma, takarmányraktározó helyülé alakult a tudományok csarnoka s követve a szamaraknak s egyéb házi állatoknak lett szolgálattevő kamarája. Amott meg a selyemhernyók nyüzsgöttek, rakáson dolgozva a pónipás selymen. Uram bocsá nehöl meg szörnyű kis állatkák lakhelye lett az árvalkődő iskola, úgy hogy a buzgó főispánt jóakaratu figyelmzettetésnek: kellett megakadályozni abba a szándékában, hogy az iskola épületet megszüntesse jelenlétével. Derűs hangulattal vette tudomásul a bizottsági tilés a tanító urak vakációban végzett dolgait s egyuttal a bizottság néhány tagja igyekezett magyarázator adni róluk; azt állítván, hogy is eléggé fáradságos szűk megélhetési viszonyok közt a tanító urak, minék hálatoritók meg őket egyébként is hasznos multságaikban. Mi is hasonlóképen jó mulatást kívánunk!

— **Névmagyarisítás.** Weisenfeld József vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel Vértés re magyarosította.

— **A ligetsori betörő nyomában.** A ligetsori betörőnek egyideig nyoma vezetett. A rendőrség és csendőrség válvetteti munkája nem vezetett eredményre. Csak azt sejtették, merre illant el a vakmerő betörő. Csak most adott a véletlen fontos adatokat a rendőrség kezébe a betörő elfogatására. Letartóztattak egy fiatal embert, Wertheimer Zsigmondot egy gyanus levél révén, melyből sejtik, hogy a betörő elfogatásában helyes nyomokra vezet. Az eset részletei a következők: A tegnapielőtti posta Wertheimer Zsigmond post-restante címre egy levelet hozott Székesfehérvárra, melyet a levélhordó — nem vevén észre a poste-restante jelzést — Wertheimnek olvasván, Wertheimék kezébe szolgáltattott. Wertheimék felbontva a levelet nagyon meglepődtek, sehogy sem értették az akombakomót, mely alatt Giza aláírás állott. A tolvajnyelven írt levélből persze semmit sem értettek. A gyanus levelet azonnal átszolgáltatták a rendőrségnek. Simon Sándor rendőrkapitány a levél láttára tisztában volt azzal, hogy a levél valami bűnügyet isztázní fog. A levélben Giza azt írja Wertheimernek, nem hiszi, hogy a betörést Mencer Adolf követte volna el, mert hiszen ő csak rajzolni (értd: lopni) szokott. Simon kapitány ekkor Wertheimer elfogatására gondolt, hívén, hogy Wertheimer összeköttetésben van az említett Mencerrel. A poste-restante levélét persze megjött Wertheimer s a postán posztot álló rendőr utána vetette magát. A jól megtermett fiatal ember a Kossuth- és Nádor-utcán, át a Zichy-liget felé ballagott. Nagy meg-

akarok élni és meghalni, a mint az apám, meg az öregapám!

— **Ej őcsém,** — **oktat,** csújt az öreg — erős fegyver van az urak kezében, nem jó ki-kezdeni velük.

— **Hát akkor miért bujksál,** riad föl az ifjabb, mért siet kend is éjszaka idefenn kereset után?

— **Tudod őcsém,** — **véli a vérebb** — **nehéz,** igen nehéz letérni az utról, mit noszu ideig, álló ötvenezendéig gyurunk, tiporunk.

Fájó, tépeldő gondolatokba fulladt a beszéd.

— **Megmondtam,** **szólt végre az öreg,** megmondtam, hogy háboru lesz. S felmuvait az üstökösre. Majd bealltak csónakjukba s elindultak hazafelé.

A hajnal elfött, az üstökös halványult; a vén fű ismét hullatni kezdé bánakönnýűit.

A viztóza gyönyörű feje a rohanó vizben tengernyi bánatból teibelten imbolygott; a hangos nádíveréb a vágások szelén sokszazu bucsuzó-éneket mordított. Szomorú volt a szárcsa hangja, könyeket fakasztó a sirály sírása.

Kikötöttek. És a régi idők e megcsontosodott alakjai némán siettek haza.

Csak a hátukon czepelt nehéz hátók összeverődő ólmái háborgatták a csendet.

Mikor elérték a falut, egy menyegőlya huzott el felettük, gyorsan szállva a jétek felé.

Az öreg Varga Mihály, aki leghátul ment, megállott egy kicsit. Nézte, nézte egy darabig a repülő gölyát, aztán megcsóválta:

— **Szerencsés jétség ez a medár!** Nem parancsol neki se törvény, se uraság.

lepetésére a Nádor-utcán rendőri hangok ütök meg füleit, melyek igazolásra szólították fel. Mjutan ebbeli kötelezettségének nem tudott megfelelni a rendőrök azonnal nyakoncsipték, köcsiba tüllették s vele a városházára hajtották. Itt nézett csak nagyot az ifjú, mikor a poste-restante levélét a rendőrség kezébeugyében látta. Magyarázatképen előadta, hogy a levelet Goldstein Giza írta az ő menyasszonya s Mencer Adolf, kit a levél mint betörőt emleget, az ő vetélytársa, ki vele együtt csapja a szélet Giza kisasszonyt. Mencer Adolf azt írta neki, hogy légközelebb betörés fog történni Székesfehérvárott s hogy Devecserből ő most Fehérvárra tart. A levél végén megemlíti Giza kisasszony, hogy szerinte a betörést nem Mencer követte el, mert ő csak rajzolni (lopni) szokott. Wertheimert meg motozta a rendőrség s nála egy levelet talált, Goldstein Gizella címére. A levélben azt írja Wertheimer, hogy a betörést hite szerini Mencer követte el. Wertheimer tagadja, hogy ő bármiféle összeköttetésben volna a betörővel. A rendőrség most Mencer elfogatására vetette magát, miután nagyon valószínű, hogy ő a betörő. A vonaton valószínűleg sikerül lefűelni, ha egyszer a levél állítása szerint Devecserből jön Fehérvárra.

— **Üszekoccanás.** Virág Ferenc gyümölcsárú a napokban összekapott a feleségével és a piaci közönség nagy lelki épülésére ütegelni kezdte az asszonyt. Ekkor váratlanul megjelent a színen Szabadi Pálné asszony, a ki más fegyver híján a bádögíterrel tanította ki a dühöngő férjét arra, hogy az asszonynak Nebántsvirág a neve.

— **Grand Prix-t** nyertek az „Alexin” zsiművek a nemzetközi sűtőipari kiállításon fényes bizonyítékul annak, hogy a magyar munka és szakértelem minden versennyel szemben megtudja a helyit állani. A Budafokon mintaszerűen és minden modern vívmány felhasználásával épült nagy ipartelep Alexin növényzsim és Kaldés-Alexin növényvaj gyártmányaival egy a közönség mint a szakemberek teljes elismerését vívta ki és a haza határain messze tulmenő birtvevra tett szert, amennyiben a növényzsimgyártás terén eddig lehetségesnek nem tartott színvonalra emelte gyártmányainak minőségét. A gyár tulajdonosa dr. Schmidt & Társa cég Budapest. Gyár: Budafok.

— **Különös meglepetés** érte a minap Pintér Ferencné dunapenteleci lakost, aki annak rendje és módja szerint bezárva a lakását, elment hazuról. Mikor visszatért, akkor már az ajtó kulcs nélkül is kinyitottak, a szótában pedig egyes holmik nem akaróztak előkerülni. A boszorkányságnak gazdája akadt Fűlop Flórában, aki Pintérnének lakótársa. A nagyratörő leányt a csendőrség elragadtatásában meginvitálta a dutyiba.

— **A bor hatása.** Most az egyszer a meg nem ivott borknak a hatásáról van szó, amely szakértők állítása szerint gyötörő szomjúságban nyilvánul. Ilyen szomjúság foghatta el azokat az atyafiakat, akik Etyeken folyó hó 1C-ére virradó éjszaka betörték Haut József és Ebner Antal pincéjébe és a hordókat alaposan megdezsmálták. Mivel a kedves vendégek elfelejtették névjegyüket leadni, a csendőrség érdeklődik kilitük iránt.

— **Tűz.** Pákozdi községben folyó hó 9-ének éjjelen nagy tűz volt. Az éj folyamán dühöngő viharból egy eltévedt villám beleszapott Törzök Mihályné a faluközepén levő magánosan álló házába s a házat felgyujtotta. A tűz a házzal összeépítet istállóban támadt s a szelck szárnyán hamarosan eljutott a szomszéd lakóházra is. A felriadt falusiak gyéren szállingkóztak ugyan a tűz helyére, azonban az oltáshoz nem fogtak, abban a babonás hiedelemben, hogy a villámokozta tüzet eloltni ugy sem lehet. Így csakhamar porig égett a ház. A tüzoltást csak a szakadó eső végezte derekasan. A tűz könnyen végzetlenség válhatott volna az egész községre a zugó szelben.

Nagy-Lángon Schlesinger Gyula budapesti lakos hirtelen tűz ütök ki a napokban mely egy zártos búkkőny kazak cimszett fel. A tűz oltására megjelent a cselédség, azonban nem sikerült elfojtani a tüzet. Az egy-kettőre lángba boruló kazal teljesen leégett. A kár 600 kor. Biztosítás révén megtérül.

E hó 8-án Felső-Baracs pusztán Bácsony Miklós földbitokos birtokán egy ökrisztálló égett el. A kár 8000 kor, melynek egy része biztosítás révén megtérül.

9-én Kis-Perkátán Kuller Dezslő birtokán égett le egy buzakazal. A tűz keletkezésének oka ismeretlen, kára 1056 korona.

Iskolai értesítők.

III.

Főreáliskola.

(T.) A 100 oldalas vaskos és tartalmas füzet az iskola 53-ik évi működéséről számol be. Az első lapokon izelítöl egy kis irodalmi csemegével kedveskedik. Két jellemrajzot közöl az új igazgatónak Kelemen Bélának tollából, kinek országzserte ismert jótörő kvalifikását és jellemzetes, magyáros stílusát e rajzokban is teljes mértékben látjuk csillogni. Az első jellemrajz boldogult királynőnket Erzsébetet állítja élénk „Erzsébet Királyné Olvasmányai” cím alatt; a másiknak hollókn ez a név áll: Dr. Kuthy József. Nem áll módunkban az értesítő adatait közölni Dr. Kuthy József áldásos működéséről. Beírta ő azokat a magyar közoktatás és a helybeli főreáliskola történetébe és tanítványainak szívébe. Ugy hisszük azonban, hogy a vesztesség, mely az iskolát az ő távozásával érte nagy enyhülést talál abban a tudatban, hogy az iskola vezetése Kuthyval rokontelkü paedagogusra jutott, kinek működése iránt általános a bizalom.

„A Tanítás Műhelyéből” c. fejezet értékes dolgozatokat közöl a tanítás menetéről. Az egyes tárgyak tanítási módjának, paedagogiai módszerek alkalmazásának és használhatóságának és éles megfigyeléseknek gazdag eredményeivel találkozunk e részben. Találót ötlet volt az újítás behozatala és a közölt hat értekezés különösen paedagogusokra nézve megbecsülhetetlen. Az érettségi rejtelmességéről is levon egy fátólt ez a fejezet, amennyiben az igazgató „Az érettségi magyar dolgozatokról” címmel ismerteti e dolgozatokat.

Az ifjúságnak vallásérkölcsi, hazafias és testi neveléséről szóló részben a következő figyelemre méltó sorokat találjuk:

„...át vagyunk hatva attól a meggyőződéstől, hogy bár intézetünknek mint szellemi egésnek vezérvonalala késésgívűl a gyakorlatiasabb természetű reális tudományok felé irányul, de ez kárntsem akadályozhat meg bennünket abban, — sőt csak annál parancsolóbb szükségé teszi, — hogy a gondjainkra bizot ifjúság lelkeiben a világotat kormányzó isteni eszmék és törvények tiszteletét meggyőkeresztetni s azt minél bensőbbé tenni iparkodjunk. Ezért a tanári kar minden egyes tagja buzgón rajta volt, hogy a tudományos képzés mellett az ifjúság vallásérkölcös nevelésében is közremunkáljon. Vallásos és jellemes honfiakat nevelni: ez volt a célunk. Ezért iparkodtunk hitoktatóink kezére jární és szigorúan örködünk, hogy minden egyes tanuló pontosan résztvegyen a hitoktatójától előirt vallási gyakorlaton.”

Ilyen eszmék és ily eszméknek megfelelő tettek mellett az Isten áldása a tanári kar működéséről el nem maradhat. Hogy pedig a tett sem hiányzik, bizonyítja a hitanvizsgálat, melyen püspökünk is megjelent, azt végighallgatta és távozásakor „teljes megelégedését fejezte ki a vizsgálatnak minden tekintetben kiváló eredményén.”

Az intézet kath. tanulói Vajda Ödön zirci apát kegyességéből a ciszterciák templomába jártak vasárnaponként szent misét hallgatni; a szentségekhez 4-szer járultak jestületileg. Gremsperger István apátkanonok elhunytával a főreáliskolát is érzékeny vesztesség érte, amennyiben 16 éven át volt püspöki biztosát vesztette el benne. Helyébe az egyházmegyei hatóság Krenc Ignác apátkanonokot nevezte ki.

Az iskolák hazafias nevelésére az iskolai ünnepélyek szolgálták, melyeken a felolvasó tanárok egy-egy nemzeti eszmét, vagy történetünk valamely nagy alakját ismertették. A hat ünnepély közül 2 (a Vörösmarty. és március 15-iki) volt nyilvános. A művészi nevelésre a szabadkézi rajzolás, rajzkiállítás és a városunkban levő műemlékek megtekintése volt jó hatással. A testi nevelést sem hanyagolta el az intézet. Szép bizonyítéka volt ennek a városunkban lefolyt kerületi tornaverseny, melyben a reálislák nem megvetendő sikert mutattak fel.

Az ifjuság tanítását és nevelését 16 rendes, 4 rendkívüli tanár és 6 hitoktató látta el. Van azonban kívül 2 nyugalmazott tanár: dr. Kuthy József és Borostyán Sándor.

A tanári karnak majdnem minden tagja irodalmi munkásságot is fejtett ki. Különösen megemlítenünk tartjuk a tanári kar két tagjának a ker. népakadémián való szereplését. Janikievits vezül „Az elektromosságról”, Varga Máttyás „A pápaság és hazánk” címmel adott elő. Legnagyobb örömmel üdvözöljük e derék férfiakat a ker. szociális munkálkodás terén és óhajtanók, hogy az-6 példájukra minél többen akadnának az arra hivatottak közül, hogy a tudnivaló munkásságnak az igaz tudomány s a demokráta és szabadközműves hazugságoktól mentes ismeretek gazdag forrásait megnyissák. A ker. sajtó terén Csúcs István hittanár működött, aki 50 társadalmi irányú cikket írt a székesfehérvári Uj Lapba és a Fejérmegyei Naplóba. Kivüle még Herczeg Antal és Molnár János dolgoztak a Fejérmegyei Napló számára.

Meg kell még emlékeznünk az intézet kebelében működő egyesületekről. A „Segélyző egyesület” ez évben Kempelen Imre halálával elvesztette védnökét. Helyébe a tanári testületnek Krencz Ignác apátkapponok urat sikerült megnyernie, ki 300 kor. adománnyal gyarapította az egyesület vagyonát, amely összesen 1093.36 korona. Ugy tudjuk, hogy az iskolázott szülők nem igen pártolják adományaikkal ezt az intézményt, amely pedig oly áldásosan működik, hisz csekély anyagi ereje mellett is ez évben 81 tanuló 701 darab tankönyvvel látott el. Milyen üdvös volna pl. ha a tehetsébb szülők gyermekeik elhasznált tankönyveit az év végén a segélyző együletnek juttatnák, míg így az antiquárius kezén néhány fillérért elvesztegetik.

Az Önközpöckör is derekasan működött. Tagjai közül 29 volt a rendes és 120 a pártoló. A kör tagjai a 11 rendes gyűlésen, Molnár János tanár-elnök vezetésével, a szavazásban, ismeretterjesztő felolvasásban, szabad előadásban és bírálatban gyakorolták magukat. Az intézet nyilvános ünnepeit is a kör tagjai rendezték.

Legfialabb hajtása a főrcáliskolai ifjuság egyesületi életének a „Dr. Kuthy József gyorsíró kör”, melyet Décsi György tanár alapított és vezet.

Az intézetnek az elmúlt tanévben 380 beírt tanulója volt; az előző évhez képest 15 a szaporulat. A vizsgálatot tett 371 tanuló közül jeles osztályzatú volt 26 (7.1%), jó osztályzatú volt 67 (18.1%), elégséges rendű 203 (54.7%), bukott 75 (20.1%) ezek közül a kettőnél többől bukkott száma 15 (4.0%).

Legnépesebb a III-ik osztály 66 és a IV-ik 60 tanulóval. A tanári kar buzgalmát dicséři azon körülmény, hogy még ezekben a tulzsfolt osztályokban sem emelkedik a bukások száma magasan az átlagos fölé. A III-ik osztályban a 64 vizsgázott tanuló közül bukkott 15 (23.4%), míg a IV-ik osztály 57 vizsgázottja közül bukás csak 5-öt ért (8.7%). A felső osztályokba járt 84 tanuló; legtöbb az V-be (29), legkevesebb a VII-be (15). Erettségi vizsgálatra ment 14 tanuló. Ezekből 4 jelesen, 4 jól, 4 egyszerűen érett, 2 pedig szeptemberre vetített vissza. Az érett ifjak közül 7 menne a ludomány, 2 a műegyetemre és 3 a hivatalnokai pályára, ha ugyan hinni lehet az értesítő előre bementott adatainak, melyek rendszerint irrealitások.

Vallásra nézve az iskola tanulóinak zömét a zsidóság alkotja. A 371 vizsgázott közül 185 a zsidó s egy híján fele az egésznek (49.9%), kath. van 148 (39.9%), ezekhez képest elenyésző csekély a 29 ev. ref., a 8 ág. ev. s az 1 gör. kel. tanuló (összesen 10.2%). Noha a másik középiskolában, a gimnáziumban alig van zsidó, teljes tudatában kell jennünk ama veszedelemnek, mely a zsidóságnak az értelmiségi pályákra való túllásában mutatkozik. Magyarországon 5%-a lakoságnak zsidó s az egyetemeken 30 és 50% között van a zsidó hallgatóság száma. Ha erről nem teszünk oda fogunk jutni, hogy a nemzet intelligenciájában számszerint is ök loznak vezetni (száj szerint ugyis vezetnek már!) Ennek a hatalmasodásnak oka pedig korántsem az ő faji fölényük, hanem a mi éhhetetlenségünk. Náluk minden ember érvényesül. Minden gyereket tanítanak addig, amíg bírja. És tul is tesznek rajtuk hamarosan, ha minden valamire való gyereket iskolába nem adunk, mert így legjobb tehetségeink elkallódnak, míg náluk mindenki érvényesül. Ebben tanulhatnak a keresztény szülők a zsidó szülőkötől. Kár, hogy az értesítő nem szolgál statisztikával a különböző vallású tanulók szorgalmát illetőleg és ilyet, mivel a tanulók neve mellett a vallásuk feltüntetve nincs, magunk sem készíthetünk magunknak. Mert ebből a statisztikából kitünnék, hogy a zsidók zömét a jeles és jórendű tanulók közt kell keresni, míg az elégségesek és bukkott többségét a miénk tesszik. Es ez nem a tehetség hiánya miatt van így (ahány tanárt megkérdeztem mind azt mondta), hanem a szorgalom hiánya és a kötelesség nem tudás miatt. Ebben meg a zsidó gyerekektől tanulhatnak a keresztény gyerekek.

A tartalmas értesítőt a „Tudnivalók a jövő tanévre” fejezi be, mely szerint a pótvizsgálatok aug. 30. és 31., a beiratkozások szept. 2., 3., 4. napján lesznek.

Az értesítő borítékán még a jövő évben használatos tankönyvek jegyzéke van közölve, ami szintén célszerű újítás, mert sok fölösleges aggodalomtól, futkosástól és kérészkösdéstől kímél meg tanárt, szülőt és diákok egyaránt.

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi július hó 6-tól július hó 13-ig.

Születés. Született: 12 törvényes fiu, 5 leány, 0-törvénytelen fiu, 0 leány; ezekből halvszületett törvényes fiu 0, leány 1, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 18.

Halálozás. Elhalt: 4 fi, 8 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiu 0, leány 5, törvénytelen fiu 0, leány 0, 7 éven felüli fi 4, nő 3. Összesen 12.

E szerint a születés a halálozást 6-al mulja felül.

- Elhaltak.** Schwetzer Mária r. k. 3 éves, Fergó-utca 26. — Kramolics Anna, r. k. 3 hónapos, Deak Ferenc-utca 30. — Penner Mária Magdolna Julianna, r. k. 3 hónapos, Vendel-utca 10. — Neuvelt Andor izr. 8 éves, Lakatos-utca 9. — Horváth Magdolna, r. k. 5 percus, Maroshegy. — Zucker Bertalan izr. önálló cipész, 36 éves, Fazekas-utca 4. — Hedrik Anna r. k. 1 hónapos, Felsőkirálysor 28. — Matéz Antal, honvéd gyulogos, r. k. 21 éves, honvéd lakanyja. — Tummelhauser Józsefné, Brand Erzsébet, r. k. 28 éves, Malom-utca 16. — Horvát Jozsefné, Virág Terézia, r. k. 87 éves, Jancsár-utca 1. — Albert János, ev. ref. napszámos, 75 éves, Szent György kórház. — Özv. Juhász Jánosné, Onodi Julianna, r. k. 78 éves, Rác-utca 27.

God dam!
Végre egy gyorsan és biztosan ható tyukszem-szer
Cook & Johnsons
amerikai szabadalmazott
tyukszem-gyűrűi

1 darab 20 fillér, 6 drb. 1 K. Postán 20 f. portó.
Kapható a birodalom minden gyógyszer-tárában, valamint orvosszer-drogériákban stb.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES
 üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.
Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jutányos árban készítek.
Hirtling Pál kocsigyártó,
 Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Intézeti kelengyék

már most megrendelhetők
SCHUBERT és SCHLÉSINGER
 áruházában

hol a legjobb anyagból,
 célszerű összeállításban
 épúgy leányok, mint fiuk részére
 olcsó árak mellett készülnek.
 Mintákkal, olcsó költségvetéssel
 szívesen szolgálunk!

Szabott, olcsó árak!
 Készpénzfizetésnél 5% engedmény!

Schubert és Schlésinger
 Székesfehérvár, Nádor-utca.

A
szőlőperonoszpóraja ellen
 védekezéshez általánosan elismert legjobb és ma egyuttal legolcsóbb anyag a
DR. ASCHENBRANDT-féle

Bordói-por.

Ára Bpsten:
 50 kilogrammos zsákokban á kilogramm **82 fillér**, 10 és 5 kilogrammos zsákokban **86 fillér**, valamint 2 kilogrammos dobozokban á kgfr. **87 fillér**. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Használata olcsó és biztos, előállítása gyors, a levélhez a legjobban tapad, a permetezőt sohasem dugítja.
 A bordói-por ezenkívül kitünő eredménnyel használható a **burgonyavész** ellen, **gyümölcsfák** permetezésére és **baromfióvak** fertőtlenítésére.
 Megrendeléseket elfogad, díjtalanul ismertető füzetet küld a
„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”
 Budapest V., Alkotmány-utca 31. sz.
 A por kapható és megrendelhető:
Karl József és fiánál Székesfehérvár, Szigethy Testvéreknél Székesfehérvár.